

uzvediba.lv

Psihoģeogrāfija un sociālais statuss

16:00-17:00

Līga Bērziņa

PSIHOĢEOGRĀFIJA

Tava atrašanās vieta telpā,
atspoguļo tavu statusu un
pozīciju notikumā.

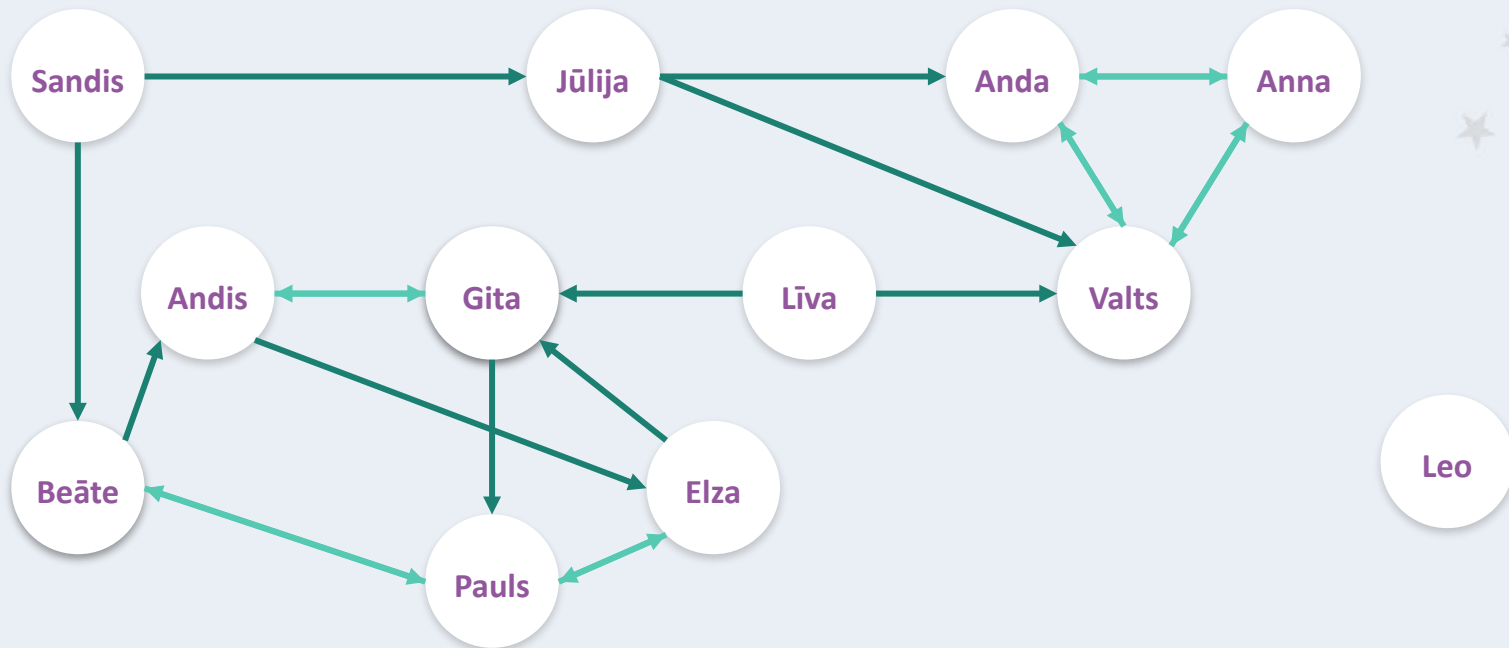
Veiksmes faktori

- ja saprotam, kas īsti notiek auditorijā, pārzinām auditorijas dinamiku un uzdrošināmies vadīt to nevis iet tās pavadā;
  - ja esam labi sagatavojušies (bet ne pārgatavojušies);
  - ja zinām, kā neitralizēt agresīvākos un skaļākos prātus;
  - ja zinām, kā formulēt vēstījumus;
  - ja spējam identificēt auditorijas vērtības, virzību uz vai prom no pārmaiņām (un pretestības līmeni)
- **Ja mums ir sajūta, ka kontrolējam fizisko un psiholoģisko telpu**

Komandu psihoģeogrāfija

- Komandu psihoģeogrāfija paredz, ka dalībnieku izvietojumam telpā ir būtiska neverbālās komunikācijas funkcija, kas ietekmē procesus grupā
  - Roberts Dilts

Mācieties veidot sociogrammas

Kontakta cikls

- Pirmskontakts
- Kontakta sākums
- Kontakts
- Kontakta noslēgums
- Pēckontakts

uzvediba.lv

Pirmskontakts

Redze

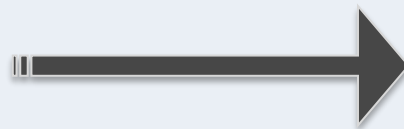
Oža

Garša

Dzirde

Tauste

Kustība

APKĀRTĒJĀ
PASAULE

Kā sakārtot auditoriju?

- Krēslu izvietojums
- Galda forma
- Telpas temperatūra, apgaismojums, ventilācija, skaņas izolācija
- Ēdiens, dzēriens, salvetītes, vizuālais atbalsts

Mēs reti varam
mainīt galda formu,
bet mēs varam
mainīt to, kā mēs
sēžam pie galda

Tas, kā cilvēki
izvēlas vietu telpā,
atspoguļo arī to, kā
viņi uztver sevi.

Lietas, kas jāņem vērā:

- Cilvēkiem nepatīk telpa aiz viņu mugurām
- Cilvēki vēlas redzēt, kas ienāk telpā
- Logi ir svarīgi, ja spīd saule
- Ir cilvēki, kas atteiksies ieņemt nekomfortablas vietas un labāk stāvēs kājās

Faktori, kas jāņem vērā

- Laiks (vai ir iespēja atnākt ātrāk)
- Sabiedrotie un ienaidnieki
- Distance
- Dalībnieku skaits
- Izolēšana un izolēšanās
- Autoritātes
- Ekrāns, vizuālā atbalsta materiāli

Sadarbības formāti

Typology 1

Teacher facilitated presentation, direct instruction or large group discussion.

Typology 2

Teacher facilitated small group discussion or instruction.

Typology 3

Team teacher facilitated presentation, direct instruction or large group discussion

Typology 4

Collaborative/shared learning supported by teachers as needed.

Typology 5

One on one instruction.

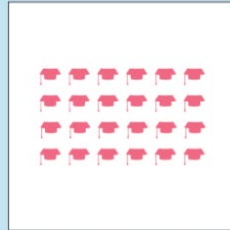

Typology 6

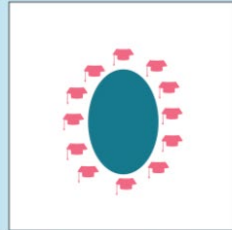
Individual learning.

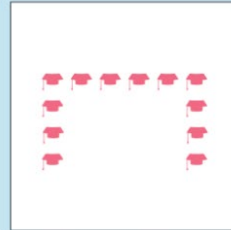
Kā sēdināt bērnus klasē?

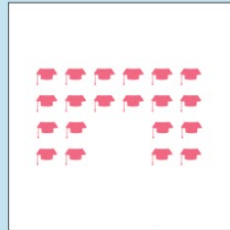
Traditional

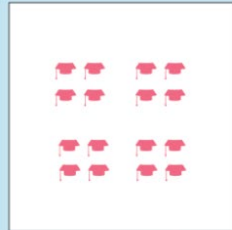
Roundtable

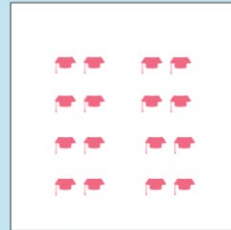
Horseshoe
or Semicircle

Double
Horseshoe

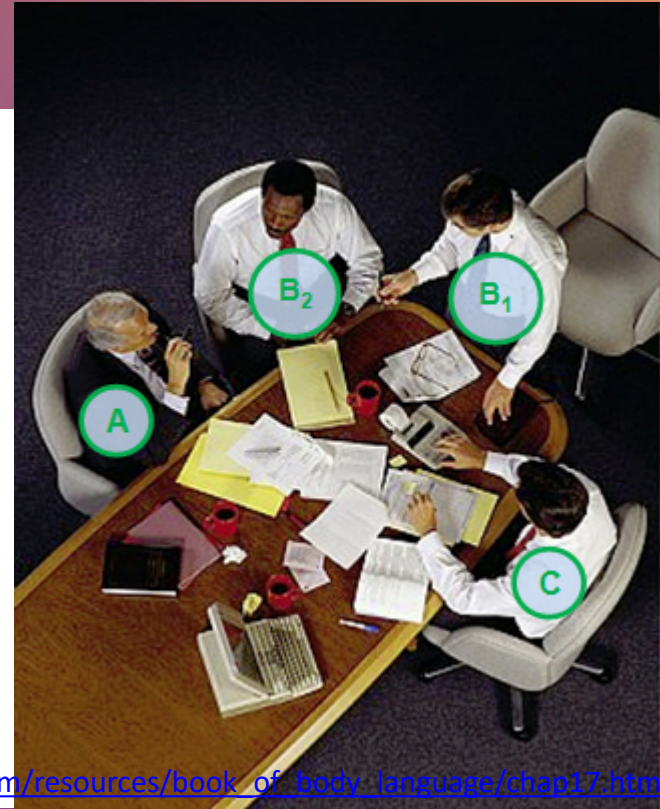
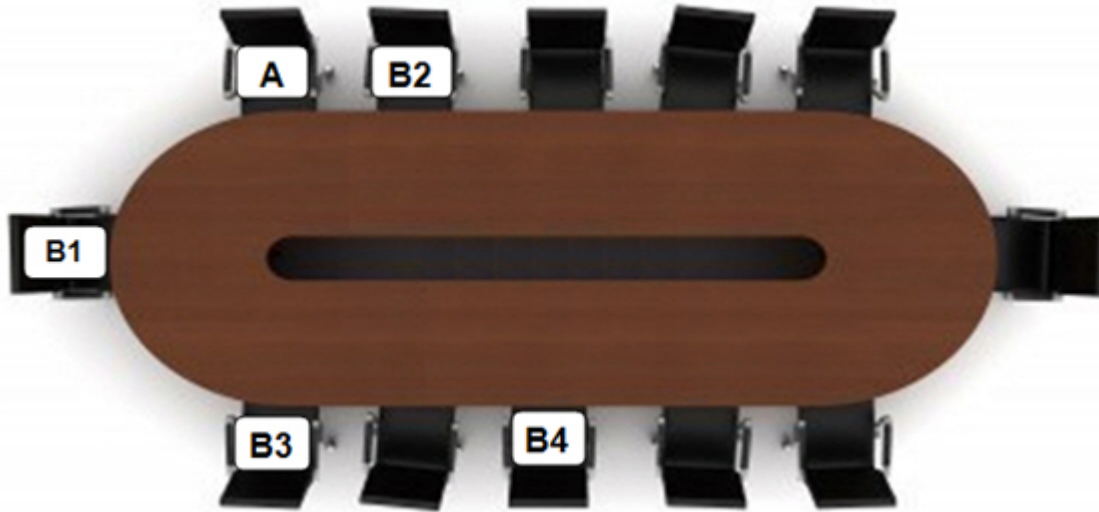
Group Pods

Pair Pods

- <https://poorvucenter.yale.edu/ClassroomSeatingArrangements>
- <https://www.bookwidgets.com/blog/2019/12/19-classroom-seating-arrangements-fit-for-your-teaching>

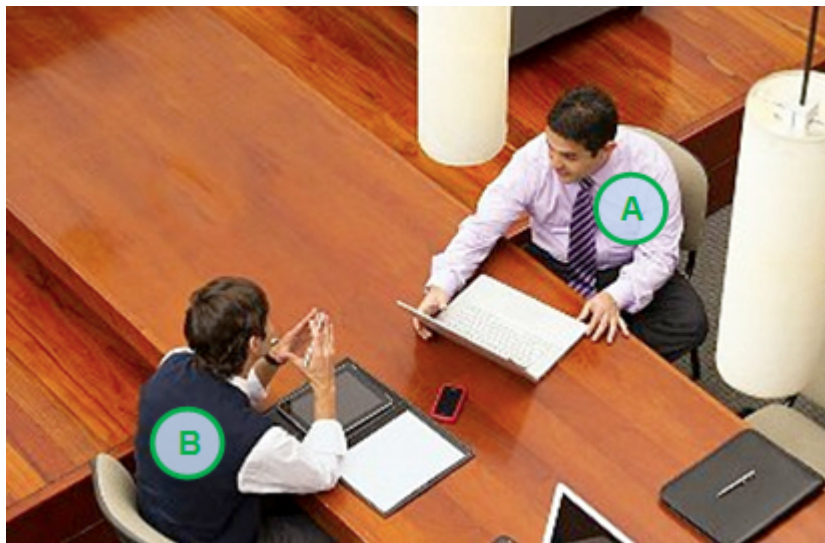
Darba pozīcijas

https://westsidetoastmasters.com/resources/book_of_body_language/chap17.html

Konkurējoša pozīcija

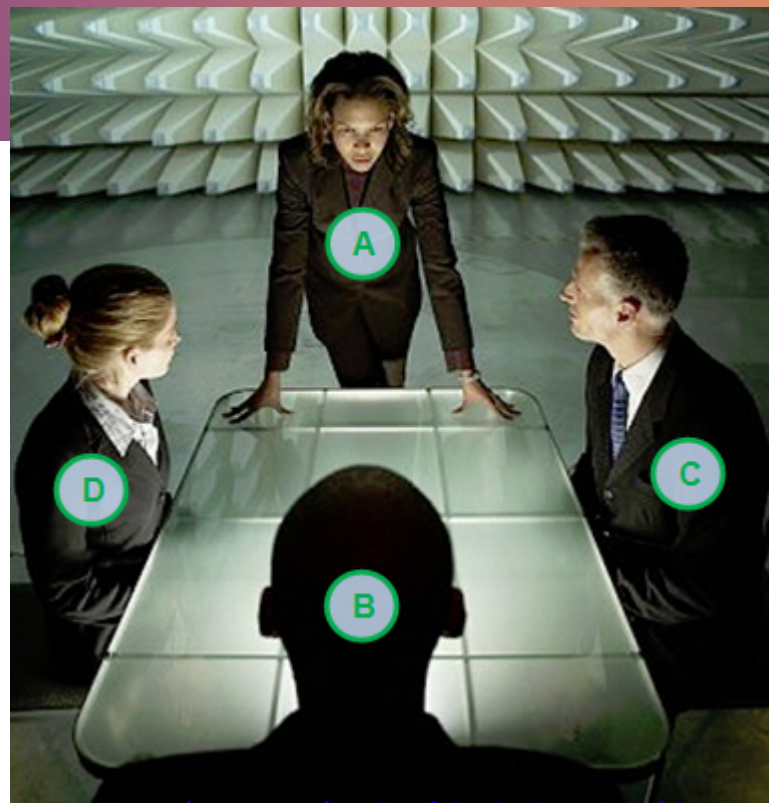
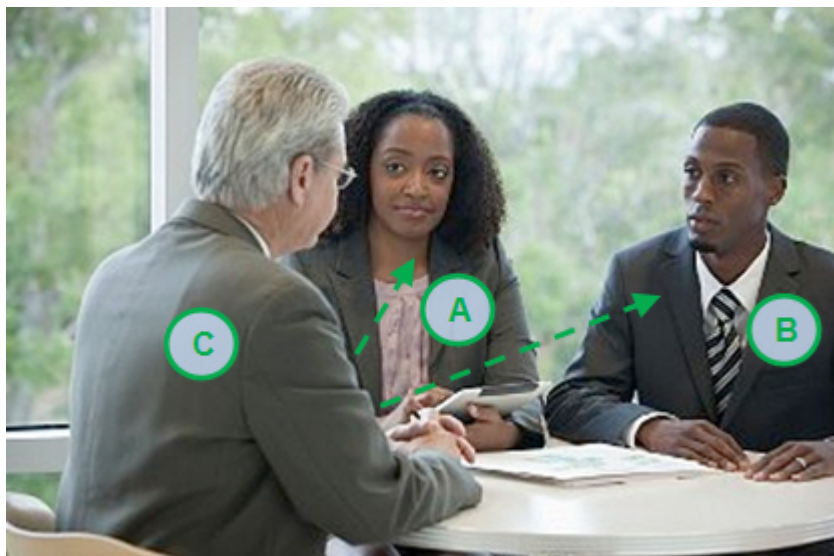

https://westsidetoastmasters.com/resources/book_of_body_language/chap17.html

Kopdarba pozīcija

https://westsidetoastmasters.com/resources/book_of_body_language/chap17.html

https://westsidetoastmasters.com/resources/book_of_body_language/chap17.html

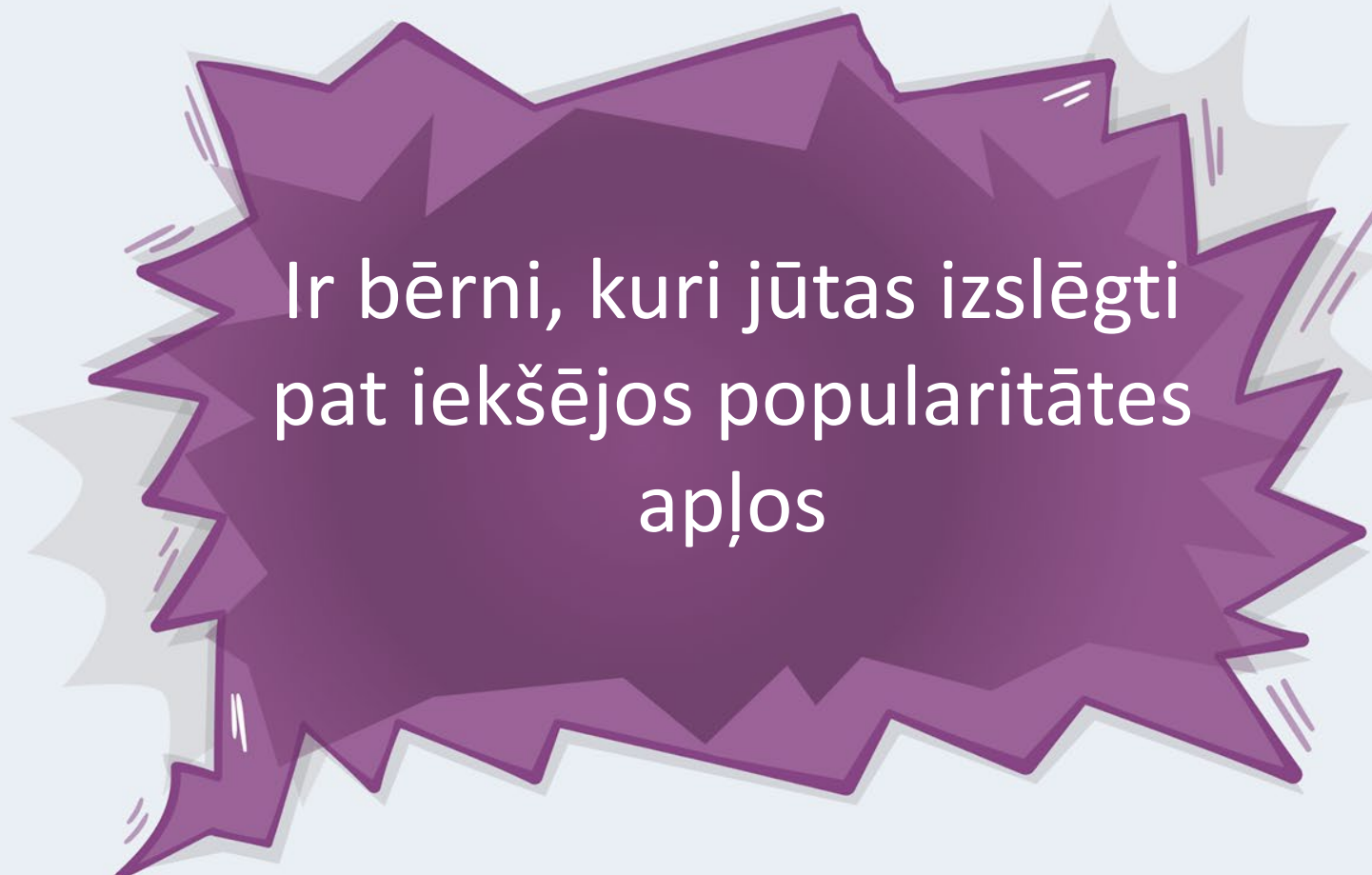
Ir cilvēki, kuri labprāt pavada
laiku vieni, bet viņi nav
vientuļnieki – viņiem ir
vienkārši zemākas sociālās
vajadzības

bet nereti vientuļi bērni saka, ka viņiem ir garlaicīgi,
nespējot atzīt sev, ka patiesībā viņi ir vientuļi

Bērni ārpus sociālajiem apļiem

- Sportisti
- Mākslinieki
- Jaunieši, kuri nejūt sociālos signālus
- Bērni ar nozīmīgām speciālām vajadzībām

Ir bērni, kuri jūtas izslēgti
pat iekšējos popularitātes
apļos

Negatīvie līderi klasē

Diennakts laiks un nedēļas diena

- **Produktīvāks laiks:**
  - Nedēļas pirmā puse,
  - Dienas pirmā daļa
- **Mazāk produktīvs laiks:**
  - Pēcpusdienas, vakari
  - piektdiena
- **Visneproduktīvāk:**
  - Piektdienas pēcpusdiena

Ja ir ļoti svarīgs izvietojums, jūs varat
nolikt konkrētās vietās vārdu kartes
vai arī mapītes ar katra vārdu

Iepazīsti sevi

- Kas notiek ar tavu ķermeni? (sarkšana, svīšana, žesti utt.)
- Kas notiek ar tavu balsi?
- Kā tu jūties telpā

uzvediba.lv

Kontakta sākums

- Sasveicināšanās ar katru bērnu, ienākot klasē
- Sagaidi bērnus pie durvīm, garderobēs, pirms pasākuma utt.
- Jūs kontrolējat, kur sēž audzēkņi
- Atzinība pret aizrādījumiem 6:1
- STOP pieeja
- Iepazīsties ar īsiem faktiem par bērniem
- Izmanto iespēju parūpēties par viņiem

- Novērot:
  - Bērnu atrašanos telpā
  - Savstarpējās attiecības
  - Sejas izteiksmi un ķermeņa pozīciju
  - Kam klausītāji pievērš uzmanību?
- Kāds ir esošais enerģijas līmenis?

Neitralizēšana

- Darbā ar jaunu grupu pirmās 10-15 minūtes iezīmēsies robežas
- Lielā auditorijā svarīgi kontrolēt 70-80% auditorijas
- Svarīgi, lai viens cilvēks ar savām personīgajām problēmām neklūst par visas grupas problēmu

Ja jūs zinātu, cik daudzi pedagogi kustās pa ļoti mazu laukumiņu!

- Jau pirmajās dienās mēģiniet aizpildīt visu klases telpu fiziski – ejiet līdz pēdējām solu rindām, nāciet atpakaļ, uzslavējiet čaklākos, uzmundriniet skumjos un sapņotājus
- Jūs redzēsiet – tas nekavējoties samazinās uzvedības problēmu amplitūdu

*Maigi un ar mīlestību šo traucēkli
nostumt malā*

- **Jūsu uzvedībai, reaģējot uz stundas pārtraukšanu ir jābūt mazāk traucējošai nekā paša traucētāja uzvedība.**
  - Ja 29 bērni strādā un viens sapņo, aizrādot skaļi, visi 30 pārtrauks strādāt
  - Nerunājiet ar kavētājiem klases priekšā, kamēr viņi ir pie durvīm utt.

Jebkurā gadījumā, klase sāpīgi
uztvers dusmīga pedagoga
reakciju, pat tad, tas tas nav
klases populārākais bērns, un
var agresīvi reaģēt pretī

uzvediba.lv

Un jūsu problēma pareizināsies ar
bērnu skaitu klasē

Grupas un darba dinamika, enerģijas līmenis

- Novērot un uztvert grupu: kāds ir esošais enerģijas līmenis, mainīt to, kad nepieciešams, pielāgoties tam vai tieši otrādi – nepielāgoties.

Grupas enerģētika

- Zema: transs, lai nomierinātu, pievērstu uzmanību,
- Vidēja: skaitļiem, faktiem, informācijai
- Augsta: kad nepieciešams pārlicināt, motivēt, pārmākt fona troksni, piedāvāt jaunas idejas

Energijas samazināšanai

(arī auditorijas nomierināšanai)

- Pārēšanās vai bada sajūta
- Pedagoģs sēž vai stāv, nepārvietojas
- Lēna, mierīga runa, balss, temps
- Lekcijas lasīšana
- Sausa informācija, nopietns stāstījums
- Nepieciešamība daudz pierakstīt vai pretēji – nekas nav jāpieraksta
- Aizvērtie jautājumi (atbilde: jā, nē utml)
- Vienveidīgas, monotonas darbības
- Jūsu acu skatiens nav vērsts uz auditoriju

uzvediba.lv

Identificē auditorijas vērtības, virzību uz vai prom no pārmaiņām (un pretestības līmeni)

---

uzvediba.lv

Kontakts

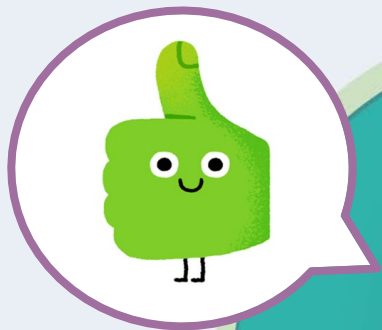
Tomēr atceries, ka tu nevari mainīt citus
cilvēkus, vienkārši mainot savu
atrašanos telpā.
Tu vari pielāgoties videi atbilstoši
notikuma dinamikai

uzvediba.lv

Kādi ir traucēkļi?

**Pozitīvā
pastiprinājuma likums:**
mūsu smadzenes cenšas atkārtot
to rīcības modeli, kas saņem
pozitīvu pastiprinājumu.

Situācija pirms tam	Uzvedība	Sekas
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris 40 minūtes gaida ar paceltu roku	Skolotāja pie Pētera nepienāk.

Situācija pirms tam	Uzvedība	Sekas
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris 40 minūtes gaida ar paceltu roku	Skolotāja pie Pētera nepienāk.
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas		

Situācija pirms tam	Uzvedība	Sekas
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris 40 minūtes gaida ar paceltu roku	Skolotāja pie Pētera nepienāk.
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris apgāž galdu	

Situācija pirms tam	Uzvedība	Sekas
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris 40 minūtes gaida ar paceltu roku	Skolotāja pie Pētera nepienāk.
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris apgāž galdu	Skolotāja uzreiz pienāk pie Pētera

Situācija pirms tam	Uzvedība	Sekas
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris 40 minūtes gaida ar paceltu roku	Skolotāja pie Pētera nepienāk.
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	Pēteris apgāž galdu	Skolotāja uzreiz pienāk pie Pētera
Pēteris nesaprot, vai drīkst sākt pildīt kontroldarbu, un uztraucas	?	?

Bailes no zaudējuma kā izsmiešanas iemesls

Veidojiet pozitīvās
lomas

Lomu piemēri

Tehnoloģiju
eksperts

Iedvesmotājs

Mierinātājs

Atgādinātājs

Reportieris

Dizaineris

Kārtības
uzturētājs

Padomdevējs

Jokdaris

Aizstāvis

Inovators

Attīstītājs

Kas vēl?

uzvediba.lv

Kontakta noslēgums

Kontakta noslēgumā

- Pasaki katram kādu īpašu paldies vai komplimentu
- Veido kopsavilkumu
- Ja iespējams, atvadies no katra individuāli
- Pajautā, kas izdevās īpaši labi un kas palīdzēja tam?

uzvediba.lv

Pēckontakts

Izpildi solīto!

Veidojiet paši droši vidi

- Nemiet vērā ne tikai fizisko, bet arī emocionālo vidi
- Sagatavojiet bērnus pārmaiņām un ko darīt pārmaiņās
- Piedāvājiet droši vidi bērniem, kuriem viegli veidojas sensorā pārslodze
- Nesodiet bērnus par uzvedību, kas patiesībā ir traumas simptomi

Rūpējieties par saviem kolēģiem

- Ja labi jutīsies pedagogi, labi jutīsies arī bērni
  - Kas jums patīk skolas telpās?
  - Kas jums nepatīk skolas telpās?
  - Kas jums pietrūkst skolas telpās?
  - Ko jūs skolas telpās vēlētos savādāk?

Avoti

- Blase, Joseph. Breaking the Silence: Overcoming the Problem of Principal Mistreatment of Teachers . SAGE Publications. 2003
- Keashly, L, Nowell, BL. Conflict, conflict resolution, and bullying. In: S Einarsen, H Hoel, D Zapf, C Cooper, eds. Bullying and harassment in the workplace: Developments in theory, research, and practice. 2nd edition. Boca Rotan, FL: CRC Press/ Taylor & Francis Group; 2011
- Lutgen-Sandvik, Pamela. Adult Bullying—A Nasty Piece of Work: Translating a Decade of Research on Non-Sexual Harassment, Psychological Terror, Mobbing, and Emotional Abuse on the Job; 2013
- S Einarsen, H Hoel, D Zapf, CL Cooper, eds. Bullying and emotional abuse in the workplace: International perspectives in research and practice. London: Taylor Francis; 2011
- Sara Branch, Jane Murray. Workplace bullying: Is lack of understanding the reason for inaction?. Organizational Dynamics; 2015

https://westsidetoastmasters.com/resources/book_of_body_language/chap17.html

<https://www.scienceofpeople.com/seating-arrangement/>

<https://www.skillsconverged.com/FreeTrainingMaterials/tabid/258/articleType/CategoryView/categoryId/139/Meeting-Skills.aspx>